

Уляна Гіць

студентка 3 курсу економічного факультету,
кафедра фінансів, грошового обігу та кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

У сучасних умовах повномасштабного вторгнення російської федерації та економічних викликів для України особливо важливу роль відіграє малий бізнес. Він слугує рушійною силою економічного відновлення, ключовим генератором нових робочих місць та інновацій, необхідних для майбутнього економічного відновлення. Також фінансова стабільність цих підприємств має прямий вплив на соціальну стабільність, податкові надходження та швидкість післявоєнної відбудови. Проте сьогодні сфера малого підприємництва, як і будь-яка сфера економіки, зіштовхується з багатьма проблемами, а саме: руйнування інфраструктури, скорочення попиту, логістичні збої. За таких умов державна фінансова підтримка малого бізнесу стає ключовим інструментом забезпечення його стійкості та розвитку.

Сучасна система державної підтримки формується як мережа взаємопов'язаних ініціатив, у якій важливу роль відіграють не лише державні органи, а й міжнародні фінансові інституції.

У період дії воєнного стану державна програма «Доступні кредити 5-7-9%», що є складовою політики розвитку українських виробників «Зроблено в Україні», стала основним джерелом боргового фінансування для малого бізнесу, оскільки вона спрямована на стимулювання мікро-, малого та середнього бізнесу через здешевлення кредитних ресурсів за рахунок державних компенсацій або державних гарантій. За цей час підприємці отримали 91,3 тис. кредитів на 339,8 млрд грн. Найвагоміші обсяги кредитних ресурсів були спрямовані до підприємств аграрної сфери, переробної промисловості, а також гуртової та роздрібної торгівлі [2].

Масштабування цієї програми у 2024-2025 роках дозволило залучити до фінансування 46 банків-партнерів. Програма «Доступні кредити 5-7-9%» перетворилася на соціально-орієнтований інструмент економічного відновлення, оскільки стимулює створення робочих місць через зниження ставки на 0,5% за кожного працевлаштованого працівника.

Помітною тенденцією є розвиток грантових програм із соціальною, інноваційною та регіональною спрямованістю. Гранти на власну справу, соціальне підприємництво, переробну промисловість або садівництво демонструють гнучкість підходів до потреб різних галузей. Ці програми не лише надають кошти, але й здебільшого вимагають від отримувачів створення робочих місць, прозорості звітності та стабільного функціонування бізнесу протягом кількох років. У підсумку це формує таку модель державної допомоги, де фінансова підтримка прив'язана до реального економічного ефекту [5].

Запуск Зеленої платформи, представлений Міністерством економіки України на URC 2025, став новим етапом у формуванні екосистеми державної фінансової підтримки малого бізнесу, орієнтованої на принципи сталого розвитку. Вона містить 60 програм зеленого фінансування для бізнесу, громад та підприємств. Зелена платформа забезпечує прямий зв'язок між суб'єктами малого бізнесу та джерелами фінансування від держави, міжнародних донорів і фінансових інституцій. Це дає змогу малому бізнесу ефективніше залучати ресурси для впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих і низьковуглецевих технологій, що знижує їхні витрати й водночас стимулює екологічну модернізацію виробництва.

Ключовою інновацією платформи є персоналізований пошук фінансових програм, який враховує потреби різних секторів економіки, а також створення інформаційного осередку з аналітикою та прикладами реалізованих проектів. Такий підхід робить Зелену платформу не просто базою даних, а стратегічним цифровим інструментом, що сприяє інтеграції України в європейську «зелену економіку». Також це формує новий підхід до підтримки малого бізнесу через фінансування інновацій і екологічної трансформації [3].

Яскравим прикладом державної підтримки малого бізнесу в критично важливій оборонно-технологічній сфері України стала програма MITS (Military Innovation Technology Solutions), яка була запущена в лютому 2024 року разом з американськими партнерами. Програма орієнтована на пошук, прискорення та масштабування українських стартапів, що розробляють рішення для Збройних Сил України. Програма створює цілісну екосистему розвитку малого бізнесу у сфері оборонних технологій, забезпечуючи стартапам доступ до міжнародних експертів, підготовку до виходу на експортні ринки, надаючи фінансову допомогу у розмірі до 200 тис. дол. США. Вона забезпечує доступ до інвестицій, сучасних технологій, навчання, що дає змогу малим підприємствам швидко масштабуватися, підвищувати конкурентоспроможність і ставати повноцінними учасниками оборонно-промислового комплексу України [6].

Важливим новим напрямом є цифровізація державної фінансової підтримки малого бізнесу, яка істотно підвищує її доступність та ефективність. У 2025 році Міністерство економіки України розширило функціонал порталу «Дія.Бізнес», який став єдиною точкою доступу до більшості програм допомоги підприємцям. Завдяки цій платформі підприємці можуть подати онлайн-заявки на гранти, кредити чи компенсації, а також отримати консультації з юридичних, бухгалтерських та маркетингових питань. Такий підхід зменшує адміністративні бар'єри, спрощує процедури фінансування та підвищує прозорість розподілу коштів [4].

Держава продовжує розширювати грантові можливості для малого бізнесу, зокрема через оновлену програму «Власна Справа». Від початку її дії гранти отримали понад 23 тисячі підприємців, у бізнес яких держава інвестувала понад 5,5 млрд грн, що дозволило створити близько 40 тисяч нових робочих місць. Ці інвестиції сприяли не лише появі тисяч нових компаній, а й масштабуванню існуючих, розвитку локального виробництва та розширенню сфери послуг. Оновлення, запроваджені з 2025 року, роблять програму ще доступнішою,

оскільки розширено перелік отримувачів грантів. Крім того, до програми долучився ПриватБанк, що збільшує зручність і вибір для учасників. Важливим аспектом стало також посилення підтримки ветеранів війни, адже для них продовжено термін реалізації проектів до 7 років, а успішно реалізувавши бізнес-проект, вони можуть подати заявку на новий грант [6].

Державна фінансова підтримка малого бізнесу в умовах воєнного стану є ключовим чинником економічної та соціальної стабільності. Програми кредитування, гранти та Зелена платформа стимулюють створення робочих місць, впровадження інновацій та «зеленої» трансформації бізнесу. Сучасна система підтримки малих підприємств формує комплексну екосистему, що забезпечує стійке відновлення економіки та інтеграцію України у європейську «зелену економіку». Розширення грантової програми «Власна Справа» у 2025 році підтверджує прагнення держави охопити ширше коло підприємців і надати особливі можливості ветеранам, які прагнуть розвивати власну справу. У сукупності ці заходи формують нову модель партнерства між державою та бізнесом, де фінансова підтримка перетворюється на інструмент соціально-економічного розвитку, зайнятості та європейської інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Власна справа: більше українців зможуть отримати гранти на старт або розвиток бізнесу у 2025 році. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. 2025. 20 січня. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/ca2eb10c-4f90-4215-a210-1b23aa410bfc?lang=uk-UA&title=VlasnaSprava>
2. “Доступні кредити 5-7-9%”: 63,4 млрд грн отримали підприємці з початку року в межах програми. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. 2025. 13 жовтня. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/50fff8b3-2c9b-4e05-917a-5505f944ab3e?lang=uk-UA&title=DostupniKrediti5-7-9-63-4-MlrdGrnOtrimaliPidprymtsiZPochatkuRokuVMezhakhProgrami>
3. Мінекономіки презентувало зелену платформу на URC 2025. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. 2025. 12 липня. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/d5335c95-435c-4b0a-ba7c-e84872bc84e2?lang=uk-UA&title=MinekonomikiPrezentovaloZelenuPlatformuNaUrc2025>
4. Оновлений портал Дія.Бізнес: потужний інструмент для розвитку підприємництва. Офіс ефективного регулювання BRDO. 2024. 20 вересня. URL: <https://brdo.com.ua/news/onovleniyj-portal-diya-biznes-potuzhnyj-instrument-dlya-rozvytku-pidpryyemnytstva/>
5. Програми підтримки бізнесу в Україні. Блог небайдужості. 2025. 2 квітня. URL: <https://givingtuesday.ua/statti/programy-pidtrymky-biznesu-v-ukrayini/>
6. Розвиток оборонних технологій: українські експерти у співпраці з США запустили спеціальну програму для стартапів. Delo. 2024. 23 лютого. URL: <https://delo.ua/telecom/rozvitok-oboronnix-texnologii-ukrayinski-eksperti-u-spivpraci-z-ssa-zapustili-specialnu-programu-dlya-startapiv-429421/>